

Lokf. Karlsson 18 Nr.

STATENS JÄRNVÄGARS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utkom från trycket
den 30 april 1947

Särtryck nr 10

Mtbr

ALLMÄNNA FÖRSVARSBESTÄMMELSER (Afsb)

Gällande fr. o. m. den 1. juni 1947

Stockholm
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
1947

Förteckning över ändringstryck.

Ändringstryck skall efter verkställd komplettering
av särtrycket registreras här nedan.

Ändringstryck					
nr	infört		nr	infört	
	den	av		den	av
1	3/12-50	<i>L. V. Karlsson</i>	22		
2	95/11-52	<i>L. V. Karlsson</i>	23		
3			24		
4			25		
5			26		
6			27		
7			28		
8			29		
9			30		
10			31		
11			32		
12			33		
13			34		
14			35		
15			36		
16			37		
17			38		
18			39		
19			40		
20			41		
21			42		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Utdelningsplan.

Inledning.

	Artikel nr
Försvarets indelning m. m.	1—3
Försvarets beredskap och mobilisering; bered- skapslarm; krig och fred.....	4—6
Järnvägarnas uppgifter och organisation för försvaret	7—8
Militärtransporter	9—10
Civilt försvar	11
Driftvärn	12
Uppskovsförhållanden m. m.....	13—20
Tystnadsplikt	21
Övervakningsplikt.....	22—26
Civiltrafikens reglering	27
Säkerhetstjänsten	28
Telefontjänsten m. m.	29—32
Järnvägspersonalen i krig	33

Bilagor.

- Bilaga 1. Bestämmelser angående gränsövervakning vid krig eller krigsfara.
- Bilaga 2. Några allmänna anvisningar för järnvägspersonalen i krig.
- Bilaga 3. Anvisningar om försiktighet vid telefonupplysningar.

Utdelningsplan.

Detta särtryck tilldelas all järnvägspersonal.

Inledning.

Bestämmelserna i detta särtryck äro meddelade i anslutning till Kungl. Maj:ts instruktion för järnvägsstyrelsen med underlydande linjebefäl.

Bestämmelserna gälla för såväl statens som enskilda, för allmän trafik upplåtta järnvägar.

Särtrycket innehåller vad järnvägspersonalen i allmänhet anses behöva veta om järnvägarnas förhållande till försvaret särskilt under krigsförhållanden. Detaljföreskrifter i vissa ämnen och för vissa personalgrupper meddelas i särskilda författningar m. m., vilka i regel äro omnämnda i detta särtryck.

I fred gällande tjänsteföreskrifter gälla även under krigsförhållanden, i den mån de ej ändras eller upphävas genom andra föreskrifter.

Försvarets indelning m. m.

1. Rikets försvar är huvudsakligen organiserat *Indelning.* i *krigsmakten* med tillhörande förvaltningsorgan m. m. och frivilliga försvarsorganisationer samt *civilförsvaret*.

Andra särskilda organ för riksförsvaret utgöras av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap samt — för samordning av de civila försvarsåtgärderna — civilbefälhavarna inom rikets civilområden.

2: 1. Krigsmakten omfattar landets militära maktmedel, vilkas främsta uppgift är att bevara freden; skulle denna dock brytas, har krigsmakten att värna landets frihet.

Krigsmakten.

Den militära ledningen av och uppsikten över krigsmakten utövas under Kungl. Maj:t av *överbefälhavaren* (ÖB), vilken biträdes av högkvarteret med bland annat försvarsstaben.

2. Krigsmakten utgöres av de tre försvarsgrenarna *armén* med hemvärnet, *marinen* (flottan, kustartilleriet och sjövärnsskåren) samt *flygvapnet*, vardera med sin chef jämte stabsorgan.

Hemvärnet under sin chef omfattar dels *allmänt hemvärn*, dels *driftvärn* vid vissa verk m. m., vilkas verksamhet är av omfattande natur, t. ex. kommunikationsverken.

3. För krigsförhållanden organiseras för krigsmaktens behov bland annat *krigsindustrien* samt viss *byggnads- och reparationsberedskap*.

4. I lantmilitärt hänseende indelas riket i *militärområden* under militärbefälhavare och dessa områden i *försvarsområden* under försvarsområdesbefälhavare (dylika områden kunna även vara marina). För den allmänna hemvärnsorganisationen indelas försvarsområdena i *hemvärnskretsar* och *hemvärnsområden* under sina resp. chefer.

I sjömilitärt hänseende indelas territorialvattnet vid rikets kuster i *marindistrikt* under marindistriktschefer.

I flygmilitärt hänseende indelas riket i *flygbasområden* under flygbasområdeschefer.

5. För de värnpliktigas inskrivning och redovisning indelas riket i *inskrivningsområden* under inskrivningschefer.

6. För den militära verksamheten under krigsförhållanden avdelas *kårområden* under armékårchefer.

7. *Krigsmaktens personal* består av militär personal, civilmilitär personal, kvinnlig krigstjänstpersonal, hemvärnspersonal och civil personal.

Efter sättet för anställning kan militär och civilmilitär personal vara fast anställd, värnpliktig eller krigsfrivillig.

Civilförsvaret.

3. Civilförsvaret har huvudsakligen till uppgift att utöva sådan verksamhet för rikets försvar, som icke påvilar krigsmakten.

Den centrala ledningen av civilförsvaret utövas under Kungl. Maj:t av *civilförsvarsstyrelsen*.

Närmare uppgifter om civilförsvarets organisation m. m. finnas i Civilförsvarsbestämmelser (särtryck nr 11).

Försvarets beredskap och mobilisering; beredskapslarm; krig och fred.

4. I fred finnes en viss (normal) beredskap, vilken vid krigsfara måste väsentligt ökas. Detta sker genom att Kungl. Maj:t jämlikt beredskapskungörelsen tillkännagiver *beredskapstillstånd* och bestämmer angående mobilisering. Härvid sker organisering för krigsverksamhet av krigsmakten och civila myndigheter enligt nämnda kungörelse m. m. Beträffande hemvärnet sker organiseringen genom intagande av hemvärnsberedskap, beträffande civilförsvaret genom intagande av civilförsvarsberedskap. Av beredskap finnas olika grader.

*Beredskaps-
tillstånd.*

5. Vid överhängande krigsfara eller vid »blyxtanfall» kan beredskapstillstånd med högsta beredskap och mobiliseringsåtgärder anbefallas genom signalen *beredskapslarm*. Denna signal utgöres, där flyganfall icke omedelbart är att vänta, av signalen flyglarm (dock ej på telefon) åtföljd efter 30 sekunder av signalen faran över, samt, där flyganfall omedelbart är att vänta, av två flyglarm med 30 sekunders mellanrum.

*Beredskaps-
larm.
Krigstill-
stånd.*

~~Då riket kommer i krig, kungör Kungl. Maj:t, att krigstillstånd inträtt.~~

6. Uttrycket »*krig*» («krigsförhållanden») användes i detta särtryck som sammanfattande uttryck för beredskaps- och krigstillstånd. Med »*fred*» avses normala fredsförhållanden. I vissa författningar användes uttrycket »*krig eller krigsfara*» för att beteckna motsatsen till fredsförhållanden.

*Uttrycken
»krig» och
»fred».*

Järnvägarnas uppgifter och organisation för försvaret.

Uppgifter. 7:1. Järnvägarnas medverkan i försvaret består huvudsakligen i att tillgodose dess transportbehov, i krig framför allt *militärtransporter*.

I krig tillkomma även andra transporter för försvarets behov, såsom för civilförsvaret (utrymningstransporter m. m.), krigsindustrien samt byggnads- och reparationsberedskapen.

Av det totala försvaret betingade transporter för folkförsörjningen samt viss lagerhållning m. m. ingå även i järnvägarnas försvarsuppgift men beröras icke närmare i detta sammanhang.

2. Transporterna i krig — särskilt militärtransporterna — ställa de yttersta krav på järnvägarnas transportförmåga. För att öka denna vidtagas i såväl fred som krig vissa åtgärder, vilka avse att säkerställa tillgången på personal och materiel, att skydda personal, materiel och transporter mot skadegörelse (flyganfall, sabotage m. m.) samt att i övrigt reglera järnvägstjänsten i krig. Nämnda åtgärder hänföras i stort sett till järnvägarnas *civilförsvär* och *driftvärn*, personalens *uppskvsförhållanden m. m.* samt dess *tystnads- och övervakningsplikt*, *civiltrafikens reglering*, *säkerhetstjänsten* och *tefontjänsten m. m.* Några allmänna anvisningar — »*Järnvägspersonalen i krig*» — avslutas här till. Angående hemliga handlingars handhavande finnes särskild instruktion (IHHJ).¹

Organisation.

8:1. I förhållande till försvaret är järnvägsstyrelsen genom försvarsbyrån den centrala myndigheten. Försvarsbyrån är sammansatt av officerare i järnvägstjänst (byråns chef och vissa militärassistenter) samt civil personal.

I krig ingår även avdelningschefen vid försvarstabens kommunikationsavdelning såsom ledamot av järnvägsstyrelsen.

¹ Särtryck nr 224, när omarbetning skett.

2. Under järnvägsstyrelsen ledes järnvägarnas försvarsverksamhet av linjemyndigheterna med biträde av vissa officerare i järnvägstjänst (militärassistenter).

3. Järnvägarnas driftvärn och civilförsvar organiseras på sätt som framgår av art. 12 resp. särtryck nr 11.

Militärtransporter.

9: 1. Grundläggande författningar för militärtransporter i såväl fred som krig äro Militärt järnvägsreglemente (särtryck nr 114 och 114 a) samt Militärtaxa (särtryck nr 88) jämte anslutande expeditionsföreskrifter (i särtryck nr 223 a, 228 a och 319). Därtill komma bestämmelser att med hänsyn till militära ändamål iakttagas vid ny- och tillbyggnader vid järnvägarna (i särtryck nr 219 m. m.).

Allmänna grunder.

2. Militärtransporterna utgöras av mindre och större tjänsteresor, värnpliktsresor, förbandstransporter, tjänstledighetsresor och militärgodstransporter.

3. För transporternas utförande användes utom vanlig transportmateriel särskild utrustningsmateriel samt materiel för i- och urlastning m. m. Sålunda utrustas vid behov slutna godsvagnar för personaltransport (CG- och CGr-vagnar) samt för hästtransport (HG- och HGr-vagnar). För transport av sjuka och skadade utrustas sjukhuståg och sjuktag (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 311 m. fl.).

För förvaring av nämnda materiel finnas mobiliseringsförråd, där även visst utrustnings- och avrustningsarbete utföres, allt enligt särskild instruktion (särtryck nr 258).

4. Transporterna verkställas efter militär planläggning och till järnvägen avlämnad beställning (i vissa fall även förutanmälan och transportbesked). I beställning (förutanmälan) lämnas i före-

kommande fall uppgift om behövliga särskilda anordningar beträffande den rullande materielen, lastbryggor, kajer, spår, belysning, utspisningslokaler m. m.

Transporterna utföras vid behov med särskilt avtalade militärtåg (för personal- och förbands-transporter vid behov benämnda »trupptåg», för godstransporter »militärgodståg»). Angående medförande av tågattiralj och godsvagnsnyckel, se särtryck nr 49.

Vid större transporter indelas truppen eller godset i transportenheter, försedda med transportnummer och under befäl av transportchef.

Transport ordnas och ordergives, allt efter sin omfattning, av stationsföreståndare, trafikinspektör (trafikföreståndare) eller järnvägsstyrelsens försvarsbyrå.

5. För att medverka till större transporters planmässiga utförande beordras stationsofficerare till i- och urlastnings- samt måltidsstationer. Även särskild personal för ordningens upprätthållande kan beordras i vissa fall.

6. Vid transporterna få stationsofficerare och annan för den militära transportledningen beordrad personal (se art. 10:4) i vissa fall använda järnvägsposten samt järnvägs telefon (högtalare), telegraf och radio.

*Krigs-
bestäm-
melser.*

10: 1. I krig äga militärtransporterna företrädesrätt framför annan trafik (jfr art. 27).

För att utmärka företräde för vagn lastad med militärgods skall tryckbokstaven M med rödkrita eller röd stämpelfärg vara angiven på vagnskorten.

2. Större transporter verkställas i regel enligt planläggning i fred genom försvarsstaben och järnvägsstyrelsen.

Den järnvägstekniska planläggningen omfattar bland annat militärtidtabeller, avsedda att i krig ersätta fredstidtabellerna, samt därtill hörande anslagstidtabeller (i häftesform) och övergångs-

planer, vagnplaner, planer för banarbeten och personaldispositioner m. m. Angående säkerhetstjänsten, se art. 28.

3. För att tillgodose vagnbehovet för militärtransporter gäller särskilt förfarande vid rapportering och fördelning av vagnar (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 79 a och 231 a).

4. För transporttjänstens reglering samt för omläggning av de i fred vanliga trafikvägarna inrättas vid behov särskilda tjänsteställen med samma befogenhet som järnvägsstyrelsen eller linjebefälet (motsvarande vid enskilda järnvägar).

För att närmare ordna de militära underhålls-transporterna inrättas överföringsstationer och samlingsstationer samt utses för resp. fördelningar etc. avsedda förmedlingsstationer.

För att biträda vid den militära ledningen av transporterna beordras militär personal omfattande — utom stationsofficerare — järnvägstransportledare med järnvägstransportledningsstab (i denna ingå bland annat sektionsgruppchefer med sektionsgrupper), överföringsledare (till överföringsstation) och samlingsledare (till samlingsstation).

5. För järnvägarnas och transporternas skyddande finnes — utom det egna civilförsvaret och driftvärnet — militärt luftvärn grupperat på vissa stationer och andra anläggningar samt i trupptåg. Vid behov anordnas på trupptågen signalförbindelse mellan militärpersonalen, tågchefhavaren och lokföraren.

6. Järnvägspersonal, som för tillgodoseende av de militära transportkraven beordras till tjänstgöring på annan ort än den ordinarie tjänstgöringsorten och för vilken utspisningen icke lämpligen kan ordnas på annat sätt, kan tillhandahållas krigsportion från militärt förband (förplägnadsanstalt). Framställning härom göres genom trafikinspektör (trafikföreståndare), som även meddelar närmare uppgifter.

7. För att bevara den militära sekretessen an-

vändes ett särskilt expeditionssätt för militära personal- och godstransporter (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 114 och vederbörliga expeditionsföreskrifter). Angående tystnadsplikt, se art. 21.

Civilförsvaret.

Grunder. **11.** Civilförsvaret vid järnvägarna — det s. k. järnvägsverkskyddet — omfattar verksamhetsgrenarna luftskydd, markskydd, reparationsberedskap, utrymning, undanförsel, spärrning och förstöring. Närmare föreskrifter och anvisningar härom finnas i särtryck nr 11 och 11 a eller däri omnämnda andra författningar.

Driftvärn.

*Uppgift
och
organisa-
tion m. m.*

12: 1. Järnvägarnas driftvärn, vilket grundas på Kungl. Maj:ts föreskrifter, har till uppgift att i krig så långt möjligt är med vapen skydda järnvägarna, deras drift och personal. Det träder i krigsfunktion, när Kungl. Maj:t förordnat om hemvärnsberedskap eller vid beredskapslarm.

Järnvägarnas driftvärn organiseras bland järnvägspersonalen i fred på frivillighetens väg och i krig enligt särskilda föreskrifter. Det fullgör sin uppgift i krig enligt järnvägsmyndigheternas bestämmande. I militära frågor (utrustning, utbildning) lyder driftvärnet under rikshemvärnschefen och försvarsområdesbefälhavarna.

Efterföljande bestämmelser gälla närmast det i fred organiserade driftvärnet vid statens järnvägar (SJ driftvärn) men kunna i tillämpliga delar gälla även för de enskilda järnvägarna, i den mån vederbörande järnvägsförvaltningar så meddela.

2. SJ driftvärn sorterar närmast under en *driftvärnschef* vid järnvägsstyrelsen. Varje SJ distrikt

~~och dock icke VIII distriktet~~

utgör ett *driftvärnsdistrikt* med befälhavare. Driftvärnsdistrikt uppdelas i *driftvärnssektioner* med befälhavare. Driftvärnssektion sammanfaller geografiskt med bansektion men omfattar personal även från övriga sektioner. Inom driftvärnssektion organiseras *driftvärnsförband*. Vid vissa huvudverkstäder och förråd organiseras »*självständiga driftvärnsförband*» ingående i resp. driftvärnsdistrikt.

3. Driftvärnsförband kan på en ort utgöras av ett eller flera *driftvärnskompanier* (-*plutoner*, -*grupper*), på en annan enbart av driftvärnspluton eller -grupp. En driftvärnsgrupp omfattar högst 10 driftvärnsmän. 2—6 grupper sammanförs till pluton, 2—4 plutoner — huvudsakligen i administrativt hänseende — till kompani.

På orter där anslutning till driftvärnet ej medger organiserandet av driftvärnsgrupp kunna driftvärnsmännen i stället inordnas i driftvärnsförband vid närbelägen ort, så även personal bosatt längs linjen (t. ex. banvakter och banarbetare).

4. Driftvärnsman är alltjämt arbetstagare vid verket men under sin driftvärnstjänstgöring tillika en beväpnad krigsman i uniform. Driftvärnsman kan ej samtidigt tillhöra allmänt hemvärn (jfr även art. 16).

5. Till SJ driftvärnsman kan antagas envar manlig arbetstagare vid SJ under förutsättning att han icke är krigstjänstgöringsskyldig eller — om han så är — att han har erhållit uppskov med inställelse till militär tjänstgöring (jfr art. 13).¹ Som allmänna villkor gäller därjämte att han fyllt 17 år (för omyndig erfordras dock målsmans medgivande), visat laglydnad och äger medborgarsinne samt besitter nöjaktiga fysiska förutsättningar för driftvärnstjänst.

¹ Krigstjänstgöringsskyldig personal utan uppskov kan dock antagas till »extra driftvärnsman».

Skriftlig ansökan att bli antagen till driftvärnsman ingives till vederbörligt järnvägsbefäl på sätt särskilt föreskrives. Med antagen driftvärnsman upprättas kontrakt.

6. Viss beklädnad (uniform m/39, överdragsuniform, mössor, stål hjälm, kappa, skodon m. m.) och vapen tillhandahållas av militära myndigheter. ~~SJ driftvärnspersonal bär på övre högra delen av bröstet SJ frivilligtecken, en blå bricka med SJ bevingade krönta hjul i gult.~~

7. Sin personliga färdighet i skjutning och sin allmänna fältduglighet förvärvar, vidmakthåller och förkovrar driftvärnsmanen genom egna frivilliga insatser, t. ex. i frivilliga skyttets eller idrottens organisationer.

I fred är driftvärnsman skyldig att i utbildningssyfte årligen fullgöra lägst 20 högst 50 timmars tjänstgöring beroende på hans föregående utbildning. Utöver fastställd tid kan driftvärnsman efter eget åtagande beordras till ytterligare driftvärnsutbildning.

I krig eller eljest, då Kungl. Maj:t förordnat om hemvärnsberedskap, är driftvärnsman skyldig att fullgöra den driftvärnstjänstgöring, som erfordras med hänsyn till pågående eller befarad fientlig verksamhet.

8. Driftvärnsman bibehåller under driftvärnstjänstgöring (även sådan i utbildningssyfte) principiellt den avlöning och pensionsrätt samt de övriga förmåner, som tillkomma honom såsom arbetstagare vid SJ. Detta gäller dock beträffande ledighet för genomgående av driftvärnskurs för högst 14 dagar per kalenderår. Resor för driftvärnstjänstgöring utföras på tjänstebiljett. Närmare föreskrifter om driftvärnsmans ekonomiska förmåner meddelas i vederbörliga avlönings- och personalbestämmelser samt i hans kontrakt.

Uppskovsförhållanden m. m.

Uppskov
och hem-
förlöning.
Anstånd.

13: 1. Enligt uppskovskungörelsen och på grund därav utfärdade järnvägsbestämmelser (särtryck

nr 178) erhåller krigstjänstgöringsskyldig järnvägspersonal vid beredskaps- och krigstillstånd i stor utsträckning *uppskov* med inställelse till militär tjänstgöring.

Angående beviljat eller upphävt uppskov under rättas vederbörande personal redan i fred.

Beviljat uppskov befriar icke vederbörande från skyldighet att vid beredskaps- och krigstillstånd fullgöra krigstjänstgöring som s. k. värnpliktig driftvärnsman (hemvärnsman).

2. Därest personal, som beviljats uppskov, vid beredskaps- eller krigstillstånd är inryckt till militär tjänstgöring (t. ex. repetitionsövning), skall järnvägsmyndighet vidtaga åtgärder för dess *hemförloving*. Hemförlovad personal skall omedelbart efter hemkomsten anmäla sig i järnvägstjänst.

3. Ordnandet av personalens uppskovsförhållanden sker genom årliga revisioner samt vissa åtgärder vid krig. För handläggningen av uppskovsärenden är det av största vikt, att berörd personal håller sitt järnvägsbefäl noga under rättat om sina militära tjänstgöringsförhållanden. Befattningshavare skall sålunda bland annat, om han erhållit inkallelseorder till militär tjänstgöring, omedelbart anmäla detta till närmare förman (jfr särtryck nr 140).

4. Befattningshavare som ej innehar uppskov och som inkallats (förvarnats om inkallelse) till krigstjänstgöring kan enligt uppskovskungörelsen avgiva ansökan om *anstånd* med nämnda tjänstgöring. Närmare härom meddelas i särtryck nr 178.

5. Allmänna upplysningar om värnpliktsförhållanden finnas bland annat i värnpliktigs inskrivningsbok och särtryck nr 178.

14. Enligt kungörelsen om beredskapsregister och tillhörande järnvägsbestämmelser (i särtryck nr 178) åligger det bland annat järnvägsmyndighet *Beredskapsregistrering.*

att till länsarbetsnämnderna lämna fortlöpande uppgifter rörande den *beredskapspersonal*, som myndigheten äger taga i anspråk. Järnvägarnas beredskapspersonal omfattar sådana *icke värnpliktiga* personer, som utan att stadigvarande vara anställda i järnvägarnas tjänst uttagits för dess civilförsvar eller avses som reservarbetskraft (t. ex. banarbetare, pensionärer som ställt sig till förfogande, kvinnlig beredskapspersonal e. d.).

Över sålunda anmäld personal föres s. k. *beredskapsregister*.

Genom beredskapsregistreringen vinnes bland annat kontroll över att viss person icke tagits i anspråk för flera beredskapsuppgifter än han anses kunna fullgöra.

*Tjänstgörings-
skyldighet.*

15. Vid beredskaps- eller krigstillstånd är befattningshavare skyldig avbryta pågående semester eller tjänstledighet, som icke föranletts av sjukdom, och omedelbart *inställa sig till tjänstgöring* (jfr särtryck nr 140).

*Medlem-
skap i
vissa för-
svarsorga-
nisationer.*

16. På grund av egna försvarsuppgifter måste järnvägarna principiellt själva förfoga över sin personal, särskilt under krigsförhållanden. Däråt syfta ju även uppskovsåtgärder m. m. enligt art.

13. Ifrågasatt medlemskap i allmänt hemvärn, Röda korset m. m. kan således endast undantagsvis förekomma. Där befattningshavares anslutning till någon dylik organisation över huvud taget är möjlig, får den dock ej ske utan medgivande av vederbörligt järnvägsbefäl, som därvid har att pröva från fall till fall (se även art. 12 och särtryck nr 11).

Om sålunda befattningshavare exempelvis vid utträdet ur värnpliktsåldern får en förfrågan från försvarsonrådet om han önskar medlemskap i allmänt hemvärn etc., bör han under beaktande av ovanstående hänskjuta saken till sitt befäl. Så bör han även göra, om han t. ex. från civilförsvarsmyndighet fått kallelse till kurs e. d.¹

¹ Ett avböjande svar till nämnda myndigheter kan exempelvis formuleras sålunda: »Då jag är anställd vid SJ och uttagen i järnvägsverkskyddet (ansluten till SJ driftvärn), anser jag mig icke kunna inträda i annan försvarsorganisation (deltaga i kursen). jfr SFS 561/1948».

Nu nämnda förfrågningar e. d. må icke förväxlas med mönstringsuppgift enligt art. 17.

17. Enligt kungörelsen om skyldighet att lämna mönstringsuppgift skola personer, som varit men icke längre äro värnpliktiga eller anställda vid krigsmakten, efter anmaning av Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen eller länsarbetsnämnd lämna mönstringsuppgift på överlämnad blankett. Denna uppgift avser sådana personliga förhållanden, som kunna vara av betydelse dels ur arbetsmarknads-synpunkt, dels för civilförsvaret, dels för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Mönstringsuppgift.

Järnvägspersonal, som anmodats lämna mönstringsuppgift, anger i förekommande fall, att den uttagits till järnvägsverkskyddet resp. antagits vid järnvägens driftvärn eller tilldelats viss annan beredskapsuppgift vid järnvägen. Så förfäres även, om liknande uppgift infordras av civilförsvarsmyndighet.

18—20. (Reservnr.)

Tystnadsplikt.

21: 1. Enligt särtryck nr 140 får befattningshavare icke för obehöriga uppgiva något av vad han under tjänsteutövning kan ha erfarit angående militära åtgärder, anordningar och transporter (jfr särtryck nr 114). Han skall jämväl iakttaga förtegenhet om vad han i tjänsten erfarit angående trafikanters angelägenheter. Om försiktighet vid telefonupplysningar, se bilaga 3.

Tystlåtenhet och försiktighet.

2. Enligt särtryck nr 11 är det förbjudet för personalen att utöver vad som innehålles i för allmänheten anslagna ordningsföreskrifter och dylikt lämna allmänheten (även egna familjemedlemmar) upplysning eller förklaring om anledningen till eller ändamålet med för markskyddet och dylikt vidtagna åtgärder. Vidare anbefalles tystlåtenhet över huvud taget med allt som

rör anläggnings inre förhållanden, betydelse och bevakningsorganisation. Därjämte ålägges personalen att vid samtal och telegrafering (ordergivning) iakttaga nödig försiktighet, så att obehöriga icke komma i tillfälle att avlyssna samtal eller telegrafering eller avläsa telegram. I fall av sabotage får personalen ej utom tjänsten omtala vad som iakttagits eller erfarits.

Gentemot entreprenörer och deras personal vid arbeten inom järnvägsanläggning skall återhållsamhet iakttagas i fråga om upplysningar utöver vad som är oundgängligen nödvändigt för deras verksamhet inom anläggningen.

3. För landets försörjning är det dessutom nödvändigt, att meddelanden icke spridas om förhållanden, som angå vårt näringsliv, särskilt om varuutbytet med utlandet och industriens förhållanden.

4. Största försiktighet skall även iakttagas beträffande av allmänheten önskade uppgifter om statens och enskilda järnvägars trafik, tekniska utrustning och sådant. Tidningsmän och dylika, som kunna ha legitima skäl att begära och erhålla upplysningar, böra hänvisas till sektionsbefälet (motsvarande) eller för sådan uppgift särskilt utsedd tjänsteman (t. ex. pressombud).

5. Publikationer, innehållande statistiska och tekniska uppgifter, ritningar eller fotografier över bangårds-, hamn- och broanläggningar och dylikt få i vissa fall ej utlämnas till eller delgivas allmänheten. Personer, som önska erhålla publikationer av nyssnämnda slag, skola därför hänvisas till järnvägsstyrelsens drifttjänstbyrå (enskild järnvägs förvaltning).

6. Tystlåtenhet och försiktighet enligt ovan är givetvis av särskild vikt under krigsförhållanden men måste i förebyggande syfte iakttagas även i fred.

Vikten av tystnad bör av personalen när så lämpar sig påpekas även för verket utomstående, som göra oförsiktiga uttalanden.

Övervakningsplikt.

22. Vad järnvägspersonalen särskilt har att iakttaga såsom försvarsuppgift gentemot spioneri och sabotage m. m. angives i särtryck nr 11.

*Vaksamhet
m. m. be-
träffande
spioneri
och
sabotage.*

23. Den allmänhet, som i egenskap av trafikanter eller ombud för dessa äger tillträde till järnvägens expeditioner, godsmagasin, lastnings- och lossningsplatser, växlingsbangårdar m. m., får därvid icke beredas tillfälle att förskaffa sig upplysningar om andra än egna transporter.

*Allmän
övervakning
över
trafikanter.*

Järnvägspersonalen är skyldig övervaka dels att obehöriga icke vistas inom dylika områden och dels att trafikanter eller deras ombud icke, exempelvis genom avläsning av adresskort eller dylikt, söka erhålla dem ovidkommande uppgifter, som i orätta händer kunna skada landets intressen. Särskilt är sådan övervakning av vikt vid stationer, som förmedla transporter av betydelse för landets försvar och näringsliv.

Angående utlänningars vistelse inom vissa områden m. m. gälla särskilt meddelade föreskrifter.

24: 1. Därest Kungl. Maj:t under krigsförhållanden förordnar, att gränsövervakningskungörelsen skall tillämpas, kunna de i bilaga 1 intagna bestämmelserna komma att lända till efterrättelse.

*Särskild
övervakning
över resande
och gods.*

2. För att förhindra att krigsunderrättelser (se bilaga 1) överbringas till obehöriga m. m. kan Kungl. Maj:t under krigsförhållanden komma att förordna om tillämpning av kungörelsen om vissa inskränkningar vid krig eller krigsfara i rätten att begagna för allmän trafik avsedda transportmedel m. m. Härav betingade föreskrifter om järnvägspersonalens medverkan meddelas i så fall särskilt av järnvägsstyrelsen.

25. I anslutning till övervakningsplikten skall järnvägspersonalen ofördröjligen anmäla ovanliga tilldragelser eller misstänkta förhållanden till ve-

*Anmälan
till befäl
och myn-
digheter.*

derbörligt högre befäl, i brådskande fall även direkt till polis eller militär.

26. (Reservnr.)

Civiltrafikens reglering.

Grunder. 27. På grund av militärtransporternas företrädesrätt i krig (art. 10) har järnvägsstyrelsen fastställt särskilda trafikföreskrifter, vilka träda i kraft vid allmän mobilisering eller på särskild order från järnvägsstyrelsen. Föreskrifterna med tillhörande anslag för allmänheten och transportplaner översändas i fred till vederbörligt trafikbefäl för vidare utdelning under krigsförhållanden.

Föreskrifterna etc. innebära vissa inskränkningar i den civila person-, resgods- och godstrafiken för att kunna besörja militärtransporterna samt transporter för krigsindustrien och byggnads- och reparationsberedskapen. De avse därjämte att ordna transporter av livsförnödenheter, medicin, sjukvårdsmateriel och de transporter i övrigt, som kunna medgivas.

Säkerhetstjänsten.

Ändringar i säkerhetsbestämmelserna för krigsförhållanden. 28. För att i möjligaste mån tillgodose krigsförhållandenas krav på säkerhetstjänsten äro i säkerhetsbestämmelserna intagna vissa ändringar

att i angivna fall komma till tillämpning vid krig eller krigsfara.

Telefontjänsten m. m.

29. Under krigsförhållanden ordnas oavbruten telefon- (telegraf-) passning enligt därför särskilt meddelade bestämmelser. *Passning.*

30. För befordring av fjärrförbindelsemeddelanden vid krig eller krigsfara gälla särskilda bestämmelser — krigstelegrafreglemente samt i anledning därav utfärdade föreskrifter. Ifrågavarande bestämmelser finnas intagna i särtryck nr 66. *Krigstelegrafreglemente m. m.*

31. Angående järnvägsradions organisation och användning m. m. under krigsförhållanden meddelas särskilda föreskrifter. *Järnvägsradion.*

32. Järnvägs telefon (högtalare, telegraf, radio) må under vissa förhållanden användas av (för) militär transportledning (art. 9: 6) och för rapportering av anfall mot militärtåg (särtryck nr 114 a, bilaga 22). *Telefonens etc. användning av militär m. m.*

Järnvägspersonalen i krig.

33. Några allmänna anvisningar för järnvägspersonalen i krig finnas i bilaga 2. Anvisningarna ansluta sig närmast till den av civilförsvarsstyrelsen utgivna broschyren »Om kriget kommer», en vägledning för Sveriges medborgare i händelse av krig. *Allmänna anvisningar.*

*Bilaga 1.***Bestämmelser angående gränsövervakning
vid krig eller krigsfara.**

Samfärdseln över rikets land- och sjögränser skall övervakas av polis-, passkontroll- och tullpersonal samt militär personal (*gränsövervakningspersonal*).

Gränsövervakningen innefattar dels tillsyn över att gällande föreskrifter i avseende å person- och godstrafiken med utlandet noggrant efterlevas, dels ock övervakning av att underrättelser, vilka kunna vara till men för rikets försvar eller säkerhet (*krigsunderrättelser*), icke överbringas till obehöriga.

Anm. Med krigsunderrättelser avses

dels meddelanden, som avhandla militära eller civila försvarsåtgärder, armé-, marin- eller flygstridskrafter storlek, indelning eller utrustning, förflyttningar, uppehållsorter, strider, förluster och dylikt eller verkar av angrepp mot samhällen;

dels meddelanden rörande militärt viktiga punkter, anläggningar eller förbindelser;

dels meddelanden, som genom sammanställning med andra uppgifter eller på annat sätt indirekt kunna giva upplysningar om krigsoperationerna eller om förhållandena vid stridskrafterna, såsom uppgifter om namn på befälhavare, uppehållsorter för i krigsoperationerna deltagande personal, leveranser till krigsmakten, rekvisitioner för krigsmaktens behov, transporter av alla slag, inkallelse, hemförlovning eller permittering av värnpliktiga, utförande av befästnings-, järnvägs-, väg-, bro-, linje-, vattenfarleds-, förstörings-, minerings- och andra arbeten för krigsmaktens behov, handelsfartyg och deras laster, avlastare och lastemottagare, avgångs- och destinationsorter, avgångs- och ankomsttider samt industrianläggningars kapacitet, tillverkning, tillgångar samt behov och tilldelning av råvaror ävensom skörderesultat;

dels ock andra meddelanden om åtgärder och förhållanden, vilka kunna gagna en motståndare under pågående eller befarat krig.

Såsom meddelanden äro jämväl att anse ritningar, fotografiska bilder och andra avbildningar.

Ansvar för och ledningen av gränsövervakningen tillkommer i varje län *länsstyrelsen*; i fråga om samfärdseln till eller från sådant gränsområde, som direkt beröres av militära operationer till lands, ankommer dock ansvaret och ledningen på vederbörande militära myndigheter. Under länsstyrelsen utövar *landsfogden* (beträffande Stockholm och Göteborg polismästaren) ledningen av och uppsikten över verksamheten. Där förhållandena det påkalla, äger länsstyrelsen förordna särskild person (*gränsövervakningschef*) att inom det område och i den utsträckning länsstyrelsen bestämmer närmast under landsfogden (beträffande Stockholm och Göteborg polismästaren) utöva den omedelbara ledningen av verksamheten.

Då anledning därtill förekommer, må gränsövervakningspersonal verkställa *visitation* av resande jämte av dem medförd egendom, så ock av transportmedel och därmed befordrat gods samt gods, som avlämnats för befordran.

Resande, som misstänkes taga obehörig befattning med krigsunderrättelser eller eljest utöva verksamhet till men för rikets försvar eller säkerhet, må av gränsövervakningspersonal omhändertagas i avbidan på vederbörande myndighets beslut huru med honom skall förfaras.

Anm. Med resande i nästföregående två stycken förstås jämväl befälhavare och besättning å fartyg eller luftfartyg samt personal å tåg eller annat transportmedel.

Gods, som är avsett att införas i eller utföras ur riket, må, där dess befordran anses kunna medföra fara för obehörigt spridande av krigsunderrättelser, av gränsövervakningspersonal kvarhållas i avvaktan på vederbörande myndighets beslut. Så må ock ske, om gods av annat slag obehörigen införas i riket eller kan antagas vara avsett att obehörigen utföras ur riket.

Järnvägspersonalens anmälningsplikt m. m.

Personal vid järnvägarna är pliktig att till närmaste gränsövervakningsmyndighet rapportera sådana förhållanden och iakttagelser, som kunna vara av betydelse för övervakningsverksamheten. Personalen får icke för obehörig yppa något, som avser denna verksamhet.

Järnvägspersonal skall inom sitt tjänstgöringsområde med vaksamhet aktgiva på varje förhållande, som kan innebära illegal person- eller godstrafik med utlandet, spioneri, sabotage eller annan verksamhet till men för rikets försvar eller säkerhet eller förberedelse därtill.

Härvid åligger det järnvägspersonalen bland annat att noggrant uppmärksamma den som på grund av utländska släktskapsförhållanden, ofta företagna resor eller ofta återkommande godssändningar till eller från utlandet eller samvaro med utlänningar eller av annan anledning kan antagas stå i för svenska intressen skadlig förbindelse med utlandet.

Sålunda gjorda iakttagelser samt om dylika förhållanden eljest kunna upplysningar skola ofördröjligen anmälas till gränsövervakningsmyndighet. Anmälan skall därvid i första hand göras till närmaste i gränsövervakningen deltagande polis-, passkontroll-, tull- eller militärpersonal. Om ärendet är brådskande och sådan personal icke kan omedelbart anträffas, skall anmälan göras till vederbörande landsfogde (polismästare) eller gränsövervakningschef eller till vederbörligt högre järnvägsbefäl, som då har att vidarebefordra anmälan till gränsövervakningsmyndighet.

Dylik anmälan bör även göras, då järnvägstjänsteman själv iakttagér eller av resande eller annorledes erhåller kännedom om förhållande, som kan antyda fientlig avsikt, såsom obehörigt utforskande av terräng, vattendrag, hamn, farled eller dylikt, eller att å angränsande farvatten

främmande krigsfartyg eller beväpnade handelsfartyg uppträda eller att främmande luftfartyg iakttagits eller annat förehas, som kan vara av intresse för försvaret.

Då järnvägstjänsteman själv gjort anmälan till gränsövervakningsmyndighet, skall jämväl vederbörligt högre järnvägsbefäl underrättas.

*Bilaga 2.***Några allmänna anvisningar för järnvägs-
personalen i krig.**

1. För järnvägspersonalen gäller i icke ockuperat område principen:

Drift och trafik skola i det längsta upprätthållas.

Var och en stannar därför på sin post, så länge han kan eller tills han av vederbörligt befäl erhåller order att bortflytta.

Kom ihåg tystnads- och övervakningsplikten! Se upp med sabotörer! Anmäl ofördröjligen allt misstänkt! Ingrip vid behov!

2. Vid avbrott i telefon- eller telegraf förbindelserna följas de särskilda föreskrifter, som för dylikt fall finnas meddelade (jfr säkerhetsbestämmelserna).

I övrigt skall envar, då överordnads beslut icke kan inhämtas på grund av förbindelseavbrott, *handla efter eget omdöme och i den anda, som framgår av meddelade anvisningar.*

För denna självverksamhet är det av vikt att vederbörande väl känner till järnvägsförhållandena i krigstid. *Läs därför emellanåt över »krigsbestämmelserna» i särtryck etc. och tänk er in i deras tillämpning! Lär er känna igen olika larmmeddelanden! Fråga befälet i tveksamma fall! Gör er beredd!*

3. Undanföring eller förstöring i krig av flyttbar järnvägsmateriel (inbegripet vissa handlingar och kassor) samt förstöring av vissa fasta järnvägsanläggningar måste eventuellt tillgripas. Åtgärder i detta syfte äro i samarbete mellan järnvägs- och militärmyndigheterna planerade att ske efter särskild order genom sektions- eller motsvarande befäl.

I fall av synnerlig brådska, då telefon- (telegraf-) förbindelserna icke fungera, kan order om undanföring eller förstöring behöva givas av mili-

tür chef på platsen. Undanföring torde då endast kunna ske genom bortbärande av viktigare handlingar, kassor eller dylikt. Så länge förbindelse med vederbörligt högre järnvägsbefäl fungerar, skall om så medhinnas order som nu sagts underställas detta befäl för avgörande.

Utän hinder av ovanstående skall *stationsföreståndare* (motsvarande platsbefäl), därest *flyttbar järnvägsmateriel* utsättes för *överbängande fara att falla i fiendens händer* och möjlighet icke finnes att undanföra densamma samt förhållningsorder icke utan tidsutdräkt kan inhämtas från högre järnvägsbefäl, *låta förstöra materielen.* Finnes militär chef på platsen, skall dock först samråd ske med denne.

Det är av vikt att fastställa, att order om förstöring utfärdats *i legitimt syfte* (ej av sabotörer). Därför skall såvitt möjligt mottelofonering ske eller överenskomna »lösenord» eller meddelanden användas (jfr bilaga 3 till detta särtryck).

4. Om järnvägspersonalens undanförande m. m. gäller följande.

Med materiel, som undanföres, sändes i allmänhet personal för materielens omhändertagande. Övrig personal undanföres i den utsträckning, som är möjlig, med beaktande av att intill tidpunkten för förstöring viss personal måste kvarstanna för undanföringstrafikens och förstöringens utförande.

Personal, som icke hinner undanföras, skall, sedan anbefalld förstöring verkstälts, lämna järnvägens område för att icke, om fienden där uppträder, bli under hot tvingad att lämna fackupplysningar eller utföra reparationsarbeten eller dylikt för fiendens räkning. Om inga särskilda direktiv erhållas, skall personalen med till buds stående medel söka sig bakåt mot andra i egen trafik ännu varande bandelar och där anmäla sig till tjänstgöring.

Glöm icke att vid bortflyttning medtaga, gömma eller förstöra personlig egendom och i tjänsten tilldelade effekter m. m., som fienden kan gagnas av (handlingar, verktyg, skidor, cyklar, båtar, signalmedel m. m.)!

Det är möjligt, att — då personalen flyttar enligt ovan — en del familjemedlemmar måste kvarstanna, om nämligen myndigheterna icke anbefallt fullständig utrymning. Personalen får icke taga hänsyn härtill utan skall handla endast med tanke på sina tjänsteåligganden.

Om personal skulle komma att befinna sig inom av fienden ockuperat område, måste den på allt sätt söka vilseleda fienden om sin fackliga kompetens och icke genom sin kännedom om vederbörlig järnvägsanläggning medverka till dess utnyttjande av fienden. Under alla omständigheter skola uniformsemlen eller dylikt avlägsnas och förstöras.

*Bilaga 3.***Anvisningar om försiktighet vid telefonupplysningar.**

Enär det vid begäran om upplysningar angående militärtransporter och frågor berörande landets eller enskilda trafikanters intressen o. d. kan vara svårt för järnvägspersonalen att avgöra, om den frågande är »behörig» eller ej, vilket särskilt är fallet, då förfrågningar framföras per telefon, skola på de större stationerna bl. a. följande särskilda åtgärder vidtagas:

a) För telefonupplysningar till allmänheten, utomstående myndigheter o. d. skola trafikinspektörerna (trafikföreståndarna) i regel utse särskilda personer, »kontaktmän», varom uppgift lämnas vederbörande trafikanter m. fl

b) Hos sådana myndigheter, trafikanter m. fl., där trafikinspektören (trafikföreståndaren) anser detta erforderligt, utse dessa å sin sida motsvarande kontaktmän för telefonförfrågningar. Beträffande militärtransporter erhålla stationsföreståndare och trafikinspektörer (trafikföreståndare) uppgift om sådana kontaktmän från vederbörande militärmyndigheter. För att lära in varandras identitet (röst) utväxlas snarast samtal mellan kontaktmän — först i neutrala ämnen — samt ordnas personliga sammanträffanden, om så är möjligt.

c) Skulle järnvägsman vid telefonering dock känna tvekan om motpartens identitet (behörighet), bör han genom lämpliga frågor vid sidan av ämnet söka vinna klarhet.

d) Är han alltså oviss, bör han »be att få återkomma» och söka genom motttelefonering till av honom säkert känd person i den frågandes närhet få identiteten bekräftad och den begärda upplysningen framförd till vederbörande. Denne bör också få veta, varför omvägen tagits.

e) Kan ej omvägen över känd person anlitas, göres mottelefonering direkt till den frågande, sedan det undersökts, vem abonnenten är.

f) Anses det sannolikt, att den frågande är obehörig, framföres ett hövligt beklagande, att man icke kan stå till tjänst med ifrågavarande uppgifter, varefter saken anmäles till befälet för ev. åtgärd.

Ovannämnda försiktighetsmått skola dock icke tillämpas på sådant sätt, att järnvägarnas service och goodwill lida men. Vederbörande trafikinspektör (trafikföreståndare) utfärdar närmare föreskrifter angående dessa telefonupplysningar.

Följande ändringar införs med bläck:

Titelsidan: »Mtr» ändras till »Fsbr».

✓ *Artikel 5:* Andra meningen stryks.

✓ *Artikel 12: 2:* Hänvisningssiffran 1 med tillhörande fotnot stryks.

✓ *Artikel 12: 6:* Andra meningen stryks. (Frågan om frivilligtecknets placering m. m. är under utredning.)